

PATVIRTINTA

Nacionalinio bendrųjų funkcijų centro
direktorius

2021 m. sausio 5 d. įsakymu Nr. V-38
(Nacionalinio bendrųjų funkcijų centro
direktorius

2023 m. d. įsakymo Nr. V-
redakcija)

MINERALINIŲ IŠTEKLIŲ APSKAITOS POLITIKA

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Mineralinių išteklių apskaitos politikoje (toliau – apskaitos politika) aprašyti mineralinių išteklių apskaitos principai, taikomi tvarkant mineralinių išteklių apskaitą ir rengiant finansines ataskaitas.

2. Apskaitos politika parengta vadovaujantis Lietuvos Respublikos finansinės apskaitos įstatymu, Lietuvos Respublikos viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymu, viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartais (toliau – VSAFAS).

3. Apskaitos politika taikoma:

3.1. Įstaigų, kurių apskaitą centralizuotai tvarko Nacionalinis bendrųjų funkcijų centras (toliau - NBFC), apskaitai tvarkyti ir finansinėms ataskaitoms rengti;

3.2. Nacionalinio bendrųjų funkcijų centro apskaitai tvarkyti ir finansinėms ataskaitoms rengti.

4. Įstaigos, nurodytos 3 punkte, apskaitos politikos II-VI skyriuose vadinamos vienu žodžiu „Įstaiga“ arba „Įstaigos“.

5. Mineralinius išteklius registruoja ir finansinėse ataskaitose rodo Įstaiga, kuri atlieka žemės gelmių registro valdytojo ir tvarkytojo funkcijas, o šią Įstaigą kontroliuojanti Įstaiga mineralinius išteklius rodo savo grupės konsoliduotosiose finansinėse ataskaitose.

II SKYRIUS MINERALINIŲ IŠTEKLIŲ PRIPAŽINIMAS

6. Mineraliniai ištekliai pripažįstami ir jų apskaita tvarkoma vadovaujantis 30-uju VSAFAS „Mineraliniai ištekliai“.

7. Apskaitoje mineraliniai ištekliai pripažįstami, jei atitinka šiuos turto pripažinimo kriterijus:

7.1. pagrįstai tikėtina, kad Įstaiga arba valstybė ar savivaldybė būsimaisiais ataskaitiniais laikotarpiais iš šio turto gaus ekonominės naudos;

7.2. Įstaiga gali nustatyti ekonominės naudos, kurią gauna arba gaus valstybė, dydį;

7.3. Įstaiga turi teisę mineraliniais ištekliais disponuoti ir juos kontroliuoti, įskaitant teisę apriboti galimybę jais naudotis kitiems.

8. Kai mineraliniai ištekliai yra detaliam išžvalgyti, Įstaiga turi teisę jais disponuoti ir juos kontroliuoti.

III SKYRIUS MINERALINIŲ IŠTEKLIŲ GRUPAVIMAS

9. Mineraliniai ištekliai – tai naudingosios iškasenos ir požeminis vanduo, kaip jie apibrėžti Lietuvos Respublikos žemės gelmių įstatyme.

10. Mineraliniai ištekliai, išskyrus detalai išžvalgytus, tačiau neeksploatuojamus, priskiriami ilgalaikiam turtui. Finansinės būklės ataskaitoje jie rodomi straipsnyje „Mineraliniai ištekliai ir kitas ilgalaikis turtas“.

11. Mineraliniai ištekliai, kurie yra detalai išžvalgyti, tačiau neeksploatuojami, įskaitant mineralinius išteklius, kuriems eksploatuoti leidimas išduotas, tačiau jie neeksploatuojami, pripažįstami neapibrėžtuju turtu ir informacija apie šį turtą kaupiama nebalansinėse sąskaitose atskirai pagal kiekvieną mineralinių išteklių rūšį kiekiu išraiška, nes dėl jų eksploatavimo arba laikotarpio neapibrėžtumo (neaišku, ar bus ir kada bus gauta ekonominė nauda) neįmanoma prognozuoti būsimų pajamų iš šių išteklių.

12. Mineraliniai ištekliai apskaitoje registruojami pagal mineralinių išteklių rūšį (pvz.: dolomitas, žvyras, smėlis, požeminis vanduo ir kt.) ir kiekį, nurodant jų matavimo vienetus ir sąlygines vieneto vertes, apskaičiuotas padalijant mokesčio už tos rūšies mineralinius išteklius būsimųjų pajamų dabartinę vertę iš tos rūšies mineralinių išteklių kiekio.

IV SKYRIUS MINERALINIŲ IŠTEKLIŲ VERTINIMAS

13. Valstybė ekonominę naudą iš mineralinių išteklių gauna atlygintinai suteikusi teisę jais naudotis kitiems ir rinkdama mokesčius už gamtos išteklius.

14. Pirminio pripažinimo metu ir po jo mineraliniai ištekliai vertinami gautinų mokesčių už gamtos išteklius būsimųjų pajamų dabartine verte.

15. Pirmiausia apskaičiuojama būsimųjų pajamų dabartinė vertė pagal kiekvieną mineralinių išteklių rūšį:

15.1. Kai diskonto norma yra didesnė negu nulis ir eksploatuojamų mineralinių išteklių kiekis ribotas (neatsinaujinantis), mokesčių už tam tikros rūšies gamtos išteklius būsimųjų pajamų dabartinė vertė apskaičiuojama diskontuojant grynuosius būsimuosius pinigų srautus pagal formulę:

$$DV = \frac{PS_1}{(1+d)^1} + \frac{PS_2}{(1+d)^2} + (\dots) + \frac{PS_n}{(1+d)^n}, \text{ kurioje:}$$

DV – mokesčių už tam tikros rūšies gamtos išteklius būsimųjų pajamų dabartinė vertė;

PS₁–PS_n – 1-ojo–n-ojo laikotarpių grynieji būsimieji pinigų srautai, vertinami pagal 30-ojo VSAFAS „Mineraliniai ištekliai“ 11 punkto nuostatas – mokesčių už gamtos išteklius tarifą ir diskonto normą;

d – diskonto norma mineralinių išteklių vertei apskaičiuoti, parenkama Apskaitos politikos 17 p. nustatyta tvarka – prilyginama atitinkamų metų trukmės, atitinkančios numatomą mineralinių išteklių eksploatavimo laikotarpio trukmę, palūkanų normai;

1–n – laikotarpiai (metai), kurių grynieji būsimieji pinigų srautai skaičiuojami;

n – paskutinis prognozuojamas laikotarpis.

15.2. Kai diskonto norma yra didesnė negu nulis ir eksploatuojamų mineralinių išteklių kiekis neribotas (atsinaujinantis), mokesčių už tam tikros rūšies gamtos išteklius būsimųjų pajamų dabartinė vertė apskaičiuojama analogiškai kaip nurodyta apskaitos politikos 15.1 papunktyje, tik papildomai pridėdant tęstinumo vertę:

$$DV = \frac{PS_1}{(1+d)^1} + \frac{PS_2}{(1+d)^2} + (\dots) + \frac{PS_n}{(1+d)^n} + TV, \text{ kurioje, be reikšmių, nurodytų apskaitos}$$

politikos 15.1 papunktyje:

TV – tęstinumo vertė – pinigų srautų, gautinų pasibaigus prognozuojamam laikotarpiui, dabartinė vertė, apskaičiuojama pagal formulę:

$$TV = \frac{PS_n}{d} \times \frac{1}{(1+d)^n}.$$

15.3. Kai diskonto norma eksploatuojamų mineralinių išteklių vertei apskaičiuoti prilyginama nuliui, atskirų rūšių mineralinių išteklių vertė finansinėse ataskaitose nustatoma padauginus mokesčio už gamtos išteklius tarifą iš tos rūšies mineralinių išteklių kiekio.

16. Grynujų būsimųjų pinigų srautų vertė pirmaisiais metais (PS_1) ir kiekvienais kitais metais nustatoma pagal mokesčių mokėtojų deklaruotų mokesčių už konkrečios rūšies mineralinius išteklius sumų per pastaruosius 5 metus vidurkį. Jei turimi trumpesnio laikotarpio duomenys, grynujų būsimųjų pinigų srautų vertė nustatoma pagal turimų duomenų vidurkį.

17. Diskonto norma mineralinių išteklių vertei apskaičiuoti prilyginama atitinkamų metų trukmės, atitinkančios numatomą mineralinių išteklių eksploatavimo laikotarpio trukmę, palūkanų normai, kurią skelbia Lietuvos Respublikos finansų ministerija. Jei numatomas mineralinių išteklių eksploatavimo laikotarpis yra ilgesnis už Finansų ministerijos skelbiamą ilgiausios trukmės palūkanų normą, tam laikotarpiui taikoma skelbiama ilgiausios trukmės palūkanų norma. Jei atitinkamo laikotarpio palūkanų norma yra neigiama, diskonto norma mineralinių išteklių vertei apskaičiuoti prilyginama nuliui.

18. Pirminio pripažinimo metu apskaičiavus tam tikros rūšies mineralinių išteklių būsimų pajamų dabartinę vertę, nustatoma tos rūšies mineralinių išteklių vieneto sąlyginė vertė, kuri apskaičiuojama padalijant mokesčio už tos rūšies išteklius būsimų pajamų dabartinę vertę iš tos rūšies mineralinių išteklių kiekio.

19. Po pirminio pripažinimo naujai pripažinti tos pačios rūšies mineralinių išteklių vienetai vertinami pritaikius sąlyginę tos rūšies mineralinių išteklių vieneto vertę, apskaičiuotą padalijant mokesčio už tos rūšies mineralinius išteklius būsimų pajamų dabartinę vertę iš tos rūšies mineralinių išteklių kiekio. Po pirminio pripažinimo tam tikros rūšies mineralinių išteklių vertė ataskaitinio laikotarpio pabaigoje lygi sąlyginės tos rūšies mineralinių išteklių vieneto vertės ir tos rūšies mineralinių išteklių kiekio sandaugai.

20. Mokesčių už gamtos išteklius tarifas ir diskonto norma daro įtaką sąlyginei mineralinių išteklių vieneto vertei. Sąlyginė mineralinių išteklių vieneto vertė perskaičiuojama visada, kai keičiasi mokesčių už gamtos išteklius tarifas, bet ne rečiau kaip kas 3 metus.

21. Mineraliniai ištekliai, kurie negalėjo būti įvertinti dėl informacijos trūkumo, pirmą kartą turto pripažįstami tą ataskaitinį laikotarpį, kai atsiranda pagrįstos informacijos, pagal kurią galima juos įvertinti.

V SKYRIUS MINERALINIŲ IŠTEKLIŲ POKYČIŲ APSKAITA

22. Apskaitoje mineralinių išteklių vertė pirminio pripažinimo metu įtraukiama į mineralinių išteklių vertės pokyčio rezervą, kuris grynojo turto pokyčių ataskaitoje priskiriamas kitiems rezervams.

23. Mineralinių išteklių vertė apskaičiuojama sudarant metinių finansinių ataskaitų rinkinį.

24. Mineralinių išteklių vertė gali padidėti dėl naujai pradėtų eksploatuoti mineralinių išteklių arba dėl sąlyginės mineralinių išteklių vieneto vertės pasikeitimo. Mineralinių išteklių vertės padidėjimas tiesiogiai didina mineralinių išteklių vertės pokyčio rezervą.

25. Mineralinių išteklių vertė gali sumažėti dėl mineralinių išteklių sunaudojimo, natūralios netekties, gaisro, stichinės nelaimės, vagystės, dėl sąlyginės mineralinių išteklių vieneto vertės pasikeitimo arba dėl teisės naudoti mažųjų karjerų mineralinius išteklius suteikimo:

25.1. kai mineraliniai ištekliai sunaudojami, netenkami dėl natūralios netekties, stichinės nelaimės, vagystės, sunaudoto ar netekto kiekio vertė pripažįstama pagrindinės veiklos nuvertėjimo ir nurašytų sumų sąnaudomis. Gautų pajamų iš mokesčių už gamtos išteklius, išskyrus už požeminių

vandenį, suma sumažinama ir mineralinių išteklių rezervo suma, perkeliant ją į sukauptą perviršį (deficitą).

25.2. kai mineralinių išteklių vertė sumažėja dėl sąlyginės mineralinių išteklių vieneto vertės sumažėjimo, mineralinių išteklių vertės sumažėjimo suma tiesiogiai mažina mineralinių išteklių rezervo sumą.

25.3. kai teisė naudoti mažųjų karjerų mineralinius išteklius suteikiama kitam subjektui jo funkcijoms atlikti ar žemės savininkui asmeninėms jo reikmėms, nuo teisės suteikimo dienos visa mineralinių išteklių kiekio, į kurį suteikta teisė, vertė pripažįstama finansavimo sąnaudomis.

VI SKYRIUS

INFORMACIJOS PATEIKIMAS FINANSINIŲ ATASKAITŲ AIŠKINAMAJAME RAŠTE

26. Aiškinamojo rašto pastaboje „Mineraliniai ištekliai“ nurodoma:

26.1. atskirai balansinėse ir nebalansinėse sąskaitose sukauptų mineralinių išteklių kiekis pagal jų rūšis;

26.2. kiekvienos rūšies mineralinių išteklių matavimo vienetas, kiekis, vieneto sąlyginė vertė, rinkos kaina, jei ji žinoma pagal Apskaitos politikos 1 priede pateiktą formą;

26.3. prielaidos, taikytos mineralinių išteklių vertei nustatyti (paaiškinama, pagal ką nustatyta ir kokia taikyta diskonto norma mineralinių išteklių vertei apskaičiuoti);

26.4. informacija apie mineralinių išteklių balansinės vertės pasikeitimą ir jos pasikeitimo priežastis per ataskaitinį laikotarpį (Apskaitos politikos 2 priedas). Papildomai nurodomos sumos, kurios didino ar mažino mineralinių išteklių rezervą, kokios sumos įtrauktos į sąnaudas, nurodant veiklos rezultatų ataskaitos straipsnį;

26.5. kita svarbi informacija, kuri padėtų finansinių ataskaitų naudotojams suprasti informaciją apie mineralinius išteklius.

27. Pastaboje „Kiti rezervai“ paaiškinami mineralinių išteklių rezervo pokyčiai, informaciją susiejant su pastaboje „Mineraliniai ištekliai“ pateikta informacija.

VII SKYRIUS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

28. Mineralinių išteklių apskaitos politika tvirtinama ir keičiama Nacionalinio bendrųjų funkcijų centro vadovo sprendimu.

29. Laikantis pastovumo principo, apskaitos politika taikoma nuolat arba gana ilgą laiką.

30. Apskaitos politika gali būti peržiūrima ir atnaujinama pagal poreikį, keičiantis strateginėms kryptims ir (ar) tikslams, apskaitos standartams, apskaitą reglamentuojantiems teisės aktams ar kitiems išoriniams ir (ar) vidiniams veiksniams, kurie galėtų daryti įtaką apskaitos metodams.

31. Jei buvo keista apskaitos politika, aiškinamajame rašte turi būti pateikta informacija apie apskaitos politikos keitimo priežastis, kokiems finansinės būklės ir veiklos rezultatų ataskaitų straipsniams šis pakeitimas turėjo įtakos ir kokios šių straipsnių sumos buvo koreguotos.

32. Apskaitos politika yra vieša ir laisvai prieinama visoms suinteresuotoms šalims, skelbiama Nacionalinio bendrųjų funkcijų centro interneto svetainėje www.nbfc.lt.

Eil. Nr.	Mineralinio išteklių pavadinimas	Mineralinio išteklių matavimo vnt.	Mineralinio išteklių rinkos kaina	Paskutinė ataskaitinio laikotarpio diena			Paskutinė praėjusio ataskaitinio laikotarpio diena		
				kiekis	sąlyginė vieneto vertė (pagal dabartinę gautinų mokesčių už gamtos išteklius vertę)	dabartinė viso kiekio vertė (pagal dabartinę gautinų mokesčių už gamtos išteklius vertę)	kiekis	sąlyginė vieneto vertė (pagal dabartinę gautinų mokesčių už gamtos išteklius vertę)	dabartinė viso kiekio vertė (pagal dabartinę gautinų mokesčių už gamtos išteklius vertę)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2.1.2.	dolomitas								
2.1.3.	durpės								
2.1.4.	klintis								
2.1.5.	smėlis								
2.1.6.	žvyras								
2.1.7.	geležies rūda								
2.1.8.	glaukonitinis priemėlis								
2.1.9.	gintaras								
2.1.10.	kreidos mergelis								
2.1.11.	nafta								
2.1.12.	kiti mineraliniai išteklių:								
2.1.12.1								
2.2.	prognoziniai mineraliniai išteklių								
3.	Iš viso:								

Pastabos:

1. Nepildomos lentelės 2 punkto, 2.1 ir 2.2 papunkčių 6, 7, 9, 10 stulpeliai, nes parengtinai išžvalgyti ir prognoziniai mineraliniai išteklių neeksploatuojami ir todėl neįmanoma prognozuoti gautinų pajamų iš mokesčių už gamtos išteklius.
2. Lentelės 4 stulpelyje nurodomi mineralinio išteklių rinkos kainos nustatymo šaltiniai ir rinkos kainos nustatymo data.

**INFORMACIJA APIE MINERALINIŲ IŠTEKLIŲ BALANSINĖS VERTĖS PASIKEITIMĄ
IR JOS PASIKEITIMO PRIEŽASTIS PER ATASKAITINĮ LAIKOTARPIŲ**

Eil. Nr.	Straipsniai	Paskutinė ataskaitinio laikotarpio diena	Paskutinė praėjusio ataskaitinio laikotarpio diena
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>
1.	Likutis ataskaitinio laikotarpio pradžioje		
2.	Mineralinių išteklių vertės padidėjimas dėl:		
2.1.	naujai išžvalgytų išteklių		
2.2.	kitų priežasčių		
3.	Mineralinių išteklių vertės sumažėjimas dėl:		
3.1.	sunaudojimo		
3.2.	kitų priežasčių		
4.	Likutis ataskaitinio laikotarpio pabaigoje		